

Haninge kommun

Marie Lööf, rektor vid Åbyskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Åbyskolan
i Haninge kommun

Tillsyn i Åbyskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Haninge kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Åbyskolan besöktes av Skolinspektionen den 19 mars 2014.

Fakta om skolenheten

Åbyskolan är en kommunal skola som ligger i kommundelen Västerhaninge i Haninge kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass (F), grundskola årskurs 1-6 och fritidshem. Vid tidpunkten för tillsynen går 330 elever i Åbyskolan, varav 58 elever i förskoleklass. Skolans ledningsgrupp består av rektorn och en biträdande rektor. Rektorn tillträdde sin tjänst i augusti 2012.

Fritidshemmet och förskolans verksamhet bedöms i ett separat övergripande beslut avseende hela kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven för läsåret 2012/13 uppnådde 65 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov i matematik. Detta är lägre än genomsnittet för riket (68 procent). I svenska uppnådde 82 procent av eleverna samtliga delprov. Detta är högre än genomsnittet för både kommunen och riket (78 respektive 79 procent). I ämnet svenska som andraspråk var det för få elever som deltog i provet för att nationell statistik ska redovisas.

Av skolans egen redovisning för läsåret 2012/13 framgår att 91 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven i matematik i slutet av årskurs 3. I svenska uppnådde 89 procent kunskapskraven. När det gäller de samhällsorienterande ämnena och de naturorienterande ämnena nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven i slutet av årskurs 3.

Årskurs 6

SIRIS visar att i det nationella ämnesprovet för läsåret 2012/13 i matematik uppnådde nästintill 100 procent av eleverna minst kravnivå E för samtliga delprov. I engelska nådde 87 procent av eleverna minst kravnivå E och i svenska uppnådde nästintill 100 procent av eleverna minst kravnivå E. I ämnet svenska som andraspråk var det för få elever som deltog i provet för att nationell statistik ska redovisas. När det gäller det nationella ämnesproven i kemi och religionskunskap uppnådde nästintill 100 procent av eleverna minst kravnivå E.

Av SIRIS framgår att nästintill 100 procent av eleverna läsåret 2012/13 nådde minst betyg E i alla ämnen utom svenska. I ämnet svenska nådde 89 procent av eleverna minst betyget E.

Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena idrott och hälsa (16,2), musik (15,5) och matematik (14,9). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i slöjd (11,6) och fysik (11,9). I dessa ämnen är betygspoängen för skolans elever lägre än genomsnittet i riket.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att Åbyskolan uppfyller flera av de krav som ställs i författningarna. Av intervjuer med skolledningen, lärarna och eleverna framkommer att lärarna har stor tilltro till elevens förmåga. Flertalet elever som Skolinspektionen intervjuat uppger att det bästa med skolan är lärarna och att de får lära sig mycket på lektionerna. Samtliga elever som Skolinspektionen samtalat med uppger att de får tydlig information om kunskapskraven. Enligt skolledningen och lärarna präglas skolan av ett fokus på att utmana eleverna i deras lärande samt en strävan efter att anpassa undervisningen efter elevernas behov och intressen. Skolledningen menar att personalen mår om eleverna och att ett respektfullt klimat råder mellan elever och personal.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan framkommer vidare att det specialpedagogiska arbetet prioriteras och att skolans rutiner för arbete med särskilt stöd är tydliga och förankrade bland personalen. För de elever som är i behov av särskilt stöd utarbetas åtgärdsprogram. I sitt arbete med särskilt stöd till eleverna följer Åbyskolan upp och utvärderar åtgärdsprogrammen på ett systematiskt sätt. Av tillsynen framkommer dock att det trots det övergripande arbetet med särskilt stöd finns elever i skolan som inte får stöd i den omfattning och på det sätt som de är i behov av.

Av tillsynen framkommer att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Detta gäller främst uppföljningen av elevernas kunskapsresultat på skolövergripande nivå, till exempel per ämne, årskurs eller över tid. Skolan har inte heller säkerställt att elevernas behov av vägledning inför framtida studie- och yrkesval tillgodoses.

Av Skolinspektionens intervjuer med eleverna framkommer att de trivs i skolan, men att det förekommer handgemäng, skällsord samt främlingsfientliga glåpord eleverna emellan. Flertalet av de intervjuade eleverna uppger att skolans vuxna uppmärksammar när det händer saker mellan elever, och att de vuxna vidtar åtgärder för att stoppa eller utreda kränkningar. Enligt skolledningen, lärarna och företrädare för elevhälsan känner skolans personal till att

det förekommer kränkningar, och de arbetar aktivt för att utreda och motverka dem. Misstänkta kränkningar rapporteras också enligt rektorn vidare till huvudmannen. Åtgärder som skolan vidtagit är till exempel återkommande värdegrundssamtal på grupp- och skolnivå, ett utökat schema för rastvakter, möten med berörda vårdnadshavare och elever samt elevhälsans stöd till både lärare och enskilda elever. Skolinspektionen vill i detta sammanhang uppmana skolan och huvudmannen att fortsätta att följa upp och utvärdera sitt arbete i dessa frågor, i syfte att även fortsättningsvis förebygga och förhindra kränkningar elever emellan.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Vidtagna åtgärder ska senast den 31 juli 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Motivering

Enligt skollagen ska det särskilda stödet för en elev i grundskolan ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av läroplanen för grundskolan framgår att rektorn ansvarar för att resursfördelningen och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Enligt skolledningen, lärarna och företrädare för elevhälsan finns det elever i skolan med ett omfattande behov av särskilt stöd. Trots skolans insatser inom ramen för särskilt stöd, till exempel stöd till eleven och läraren av kurator och skolpsykolog, pedagogiska utredningar, åtgärdsprogram och enskilda fall av anpassad studiegång når dessa elever inte kunskapskraven för sina årskurser. Några av dessa elever uppvisar också en komplex beteendeproblematik. Mot bakgrund av detta bedömer rektorn, elevhälsan och lärarna att dessa elever har behov av undervisning i särskild undervisningsgrupp.

För närvarande erbjuds inte eleverna en särskild undervisningsgrupp i Åby-skolan. Eleverna har enligt rektorn och elevhälsan inte heller erbjudits stöd

inom ramen för en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp. Enligt rektorn och elevhälsan har skolan detta läsår beviljats tilläggsbelopp endast för elever med fysiska funktionsnedsättningar. Skolan har dock enligt rektorn och elevhälsan inte beviljats tilläggsbelopp för någon av eleverna med konstaterade neuropsykiatriska funktionshinder, beteendeproblematik och omfattande svårigheter i skolarbetet. Att tilläggsbeloppet beviljas är enligt rektorn och elevhälsan en förutsättning för att söka undervisning i kommunövergripande undervisningsgrupp. Det är dock enligt rektorn och företrädare för elevhälsan inte säkert att en ansökan ändå beviljas, då det inte finns utrymme för alla elever som ansöker om plats.

Sammanfattningsvis framkommer av tillsynen att det finns elever i Åbyskolan som inte får särskilt stöd i den omfattning som behövs för att de ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av tillsynen framgår vidare att resursfördelning och stödåtgärder inte anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare, rektorn och elevhälsan gör. Skolinspektionen vill i detta sammanhang understryka att eleven har rätt till särskilt stöd i den omfattning och på det sätt eleven behöver. Elever som bedöms ha behov av särskilt stöd kan därmed inte nekas tillgång till stödinsatser med hänvisning till att skolan inte har en egen särskild undervisningsgrupp, att tilläggsbelopp inte beviljats, eller att det saknas plats i kommunövergripande undervisningsgrupp.

Av Skolinspektionens tillsyn framkommer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därför inte författningarnas krav, och Haninge kommun föreläggs åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 10 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som består i uppföljning och analys av elevernas skolövergripande måluppfyllelse.
- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på enheten. Vidare anger de allmänna råden att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Av Skolinspektionens dokumentstudier och i intervjun med skolledningen, elevhälsan och lärarna i Åbyskolan framkommer att det i viss utsträckning bedrivs ett kvalitetsarbete på skolan. Lärarna, rektorn och företrädare för elevhälsan följer till exempel upp och utvärderar värdegrundsarbetet, arbetet med särskilt stöd samt elevernas resultat på individnivå. I arbetet på individnivå uppmärksammas enligt rektorn både elever som riskerar att inte nå målen, och elever som når målen men behöver mer stimulans för att nå så långt som möjligt.

I intervjuer med rektorn, den biträdande rektorn och lärarna framkommer dock att det systematiska kvalitetsarbetet är begränsat när det gäller uppföljning av elevernas skolövergripande kunskapsresultat, såsom resultat över tid i ett visst ämne eller för vissa elevgrupper. Av nationell statistik framkommer till exempel att det förekommer betydande skillnader i måluppfyllelse mellan flickor och pojkar i årskurs 6. Med undantag för musik, idrott och hälsa samt matematik är pojkarnas genomsnittliga betygspoäng genomgående lägre eller mycket lägre än flickornas. Av intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att sådana skolövergripande resultat inte uppmärksammas och utvärderas på ett systematiskt sätt. Skolan saknar därmed enligt Skolinspektionens bedömning viktiga underlag för att identifiera utvecklingsområden och åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Av Skolinspektionens tillsyn framgår vidare att Åbyskolans systematiska kvalitetsarbete inte är tillräckligt dokumenterat. Skolövergripande resultat finns visserligen sammanställda i den verksamhetsredogörelse som inkommit till Skolinspektionen och i kommunens egen sammanställning av Åbyskolans resultat, kallad "Skolresultatprofil". Både verksamhetsredogörelsen samt Skolre-

sultatprofilen saknar dock analyser av resultaten, förslag på åtgärder eller uppföljning av tidigare åtgärder. I den redogörelse för skolans utveckling som huvudmannen begär av rektorn, kallad "Förbättringsplan år 2013/2014 för Åbyskolan" finns fyra prioriterade förbättringsområden dokumenterade. Av dokumentet framgår dock inte varför dessa fyra områden prioriteras. Beskrivningen i dokumentet av vilka åtgärder rektorn avser vidta är också mycket begränsad. Både lärare och rektorn uppger dock vid intervju att frågor om elevernas skolövergripande resultat tas upp vid arbetslagsmöten, och att dessa diskussioner dokumenteras i mötesprotokoll. I samband med besöket har därför Skolinspektionen tagit del av fyra sådana protokoll. Inget av de inkomna protokollen innehåller en fördjupad analys av skolövergripande kunskapsresultat, förslag på åtgärder eller utvärdering av vidtagna åtgärder.

Sammantaget visar tillsynen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 - 6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida studie- och yrkesval kan tillgodoses.

Av tillsynen framgår att eleverna i de yngre årskurserna vid Åbyskolan saknar systematisk tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Både skolledare, lärare och företrädare för elevhälsan uppger vid intervju att eleverna i årskurs 6 har tillgång till studie- och yrkesvägledare från närliggande Ribbyskolan. Några systematiska insatser inom studie- och yrkesvägledning har dock enligt rektorn och lärarna inte riktats till de yngre årskurserna. Av tillsynen framkommer att vissa insatser rörande framtida val av yrke eller studier görs på egna initiativ av enskilda lärare. Vid intervju uppger till exempel en lärare att föräldrar bjuds in

för att berätta om sina yrken. En annan lärare uppger att den tar upp frågan om varför skolan är viktig eller om olika yrkesmöjligheter.

Rektorn uppger att detta är ett utvecklingsområde. Kommunens utbildningsförvaltning har enligt rektorn gjort en omorganisation kring grundskolornas tillgång till studie- och yrkesvägledare. Av den anledningen har skolans arbete med att säkerställa alla elevers tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledningen försenats.

Utredningen visar att skolan har tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning, men att alla elevers behov av tillgång till denna kompetens inte tillgodoses. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 29 § skollagen samt Lgr 11, 2.6 Skolan och omvärlden

På Skolinspektionens vägnar

Maria Caryll
Beslutsfattare

Ylva Johnsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.